

Тема 4: Формування і розподіл прибутку

Розподіл годин:
4 год. лекції,
2 год. практичні,
5 год. самостійна
робота
Разом 11 годин

- 1. Економічний зміст прибутку
- 2. Прибуток від реалізації продукції
- 3. Рентабельність продукції
- 4. Методи розрахунку прибутку
- 5. Розподіл прибутку підприємств, його зміст і економічне значення

Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати (згідно П(с)БО)

Прибуток – це частина додаткової вартості. Створеної і реалізованої, готової до розподілу.

Бухгалтерський прибуток

+

**позареалізаційні зміни вартості (оцінки) активів протягом
звітнього періоду**

-

**позареалізаційні зміни вартості (оцінки)
активів у минулі звітні періоди**

+

**позареалізаційні зміни вартості (оцінки) активів
протягом майбутнього періоду**

=

економічний прибуток

Функції прибутку як важливої категорії ринкових відносин :

- Оцінювальна
- Стимулююча
- Господарського розрахунку
- Розподільча
- Індикативна (інформаційна)

Види прибутку

За характером відбиття в обліку:

- **Бухгалтерський прибуток**
- **Економічний прибуток**

За характером діяльності підприємства :

- **Прибуток від звичайної діяльності.**
- **Прибуток від надзвичайних подій**

За основними видами господарських операцій підприємства:

- **Прибуток від реалізації продукції**
- **Прибуток від позареалізаційних операцій**

За основними видами діяльності підприємства:

- **Прибуток від операційної діяльності**
- **Прибуток від інвестиційної діяльності**
- **Прибуток від фінансової діяльності**

За складом елементів, що формують прибуток:

- **Маржинальний прибуток**
- **Валовий прибуток**
- **Чистий прибуток**

За характером оподаткування прибутку виділяють оподатковувану і не оподатковувану податком його частини.

За характером інфляційної «очистки» прибутку:

- **Реальний прибуток**
- **Нормальний прибуток**

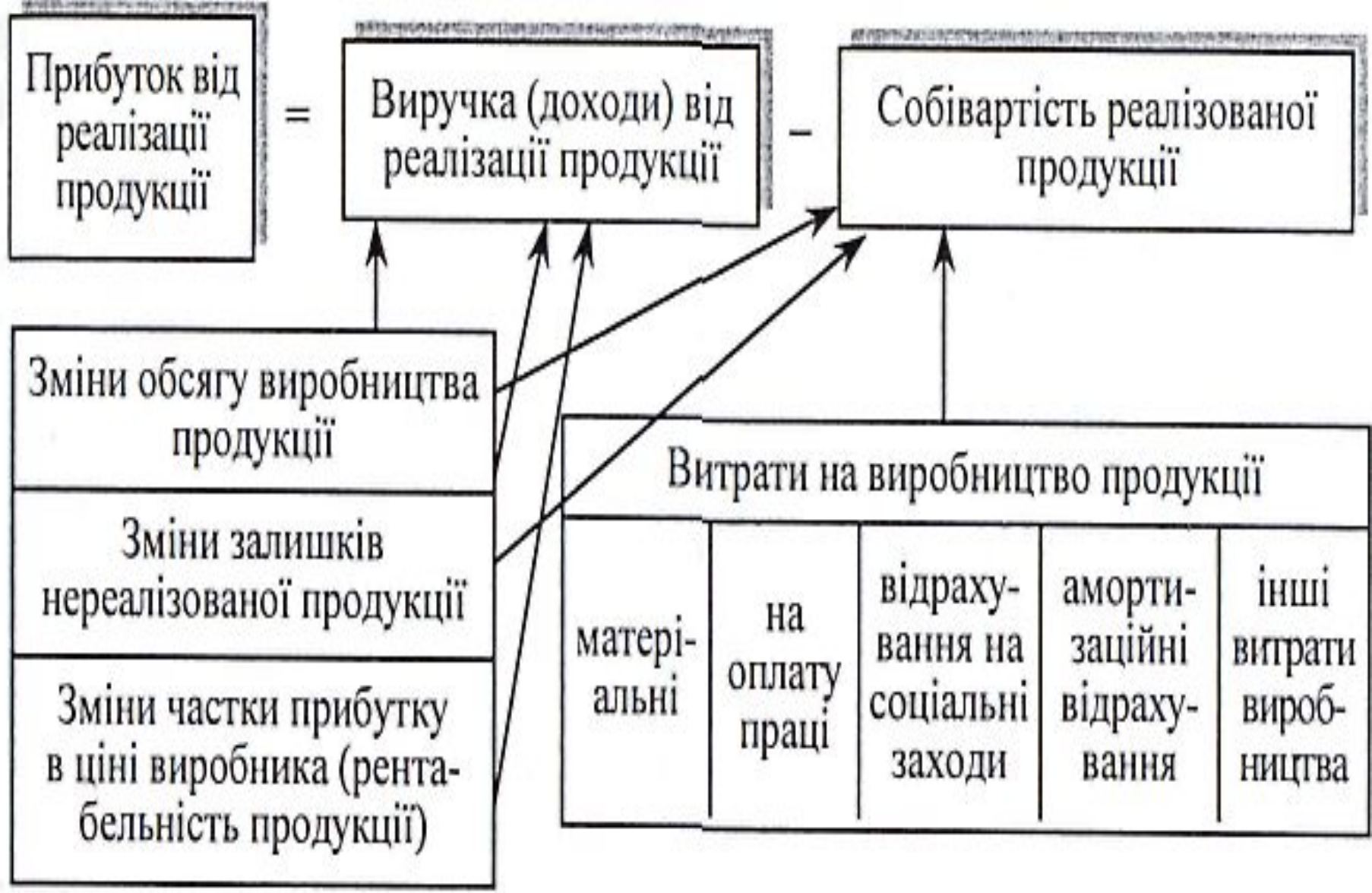

Схема формування прибутку від реалізації продукції

Рентабельність — це відносний показник прибутковості, який характеризує ефективність витрат підприємства загалом або ефективність виробництва окремих видів продукції.

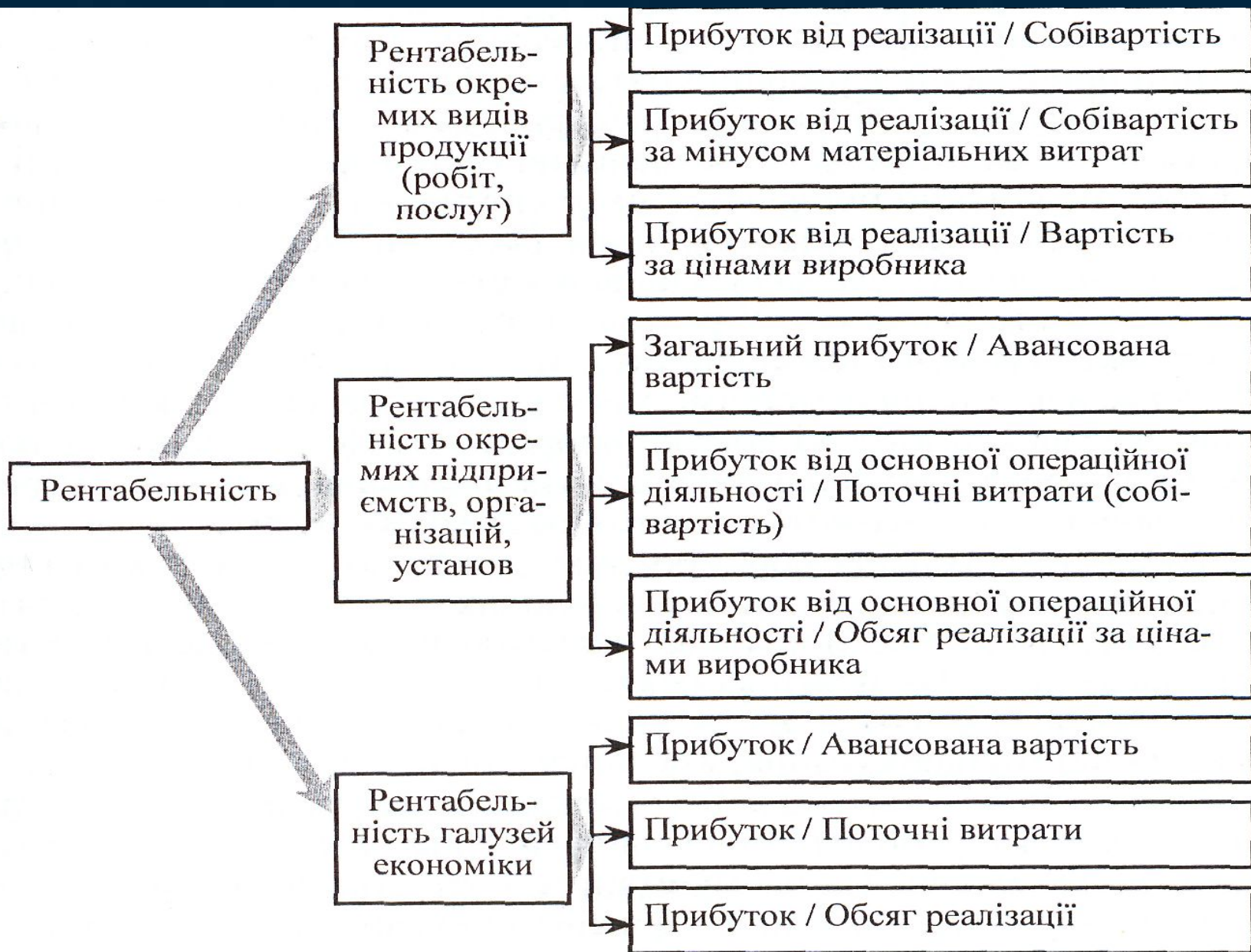

Рис. 4.3. Класифікація показників рентабельності

Методи розрахунку прибутку від реалізації продукції:

- прямого розрахунку;
- за показниками витрат на одну гривню продукції;
- економічний (аналітичний) метод.

Метод прямого розрахунку

Прибуток розраховується за окремими видами продукції, що виробляються і реалізуються за формулою:

$$П = (Ц - С) \times Р,$$

- де Ц - оптова ціна одиниці продукції , грн.;
- С - собівартість одиниці продукції, грн.;
- Р - кількість продукції відповідної номенклатури (асортименту), що планується до виробництва і реалізації;
- і - порядковий номер асортиментної продукції.

Економічний (аналітичний) метод

$$P = (П \times 100\%) / Сп,$$

де Сп – повна собівартість;

П – прибуток.

$$P = P - (1 + P) \times (1 - i_n / i_p),$$

де P - коефіцієнт рентабельності продукції при зміні відпускних цін на продукцію й цін на ресурси, що формують собівартість продукції;

Pб - коефіцієнт рентабельності продукції до зміни цін;

i_n - індекс відпускних цін на готову товарну продукцію;

i_p - індекс цін на ресурси, які формують собівартість товарної продукції

$$ПРП = ПЗПП + ПвП - ПЗКП,$$

де Прп - прибуток від реалізації продукції;

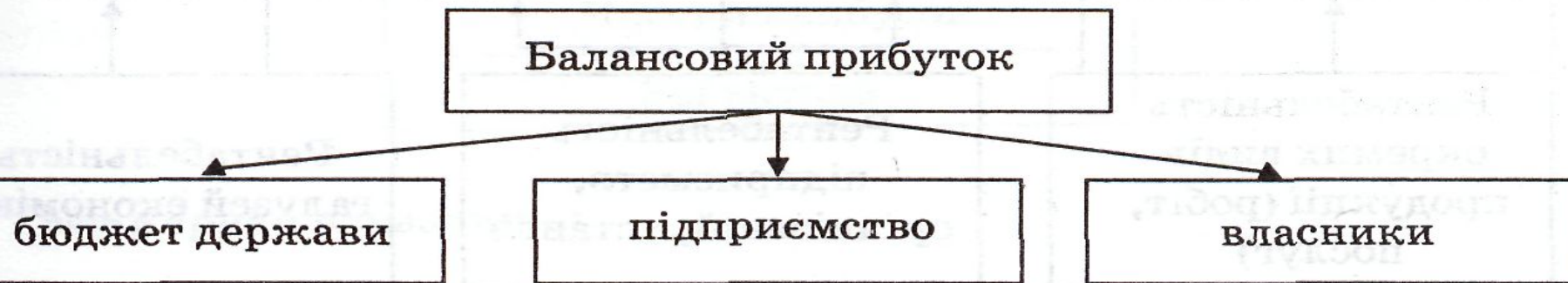
Пзпп - прибуток у залишках нереалізованої продукції на початок планового періоду;

Пвп - прибуток від випуску продукції;

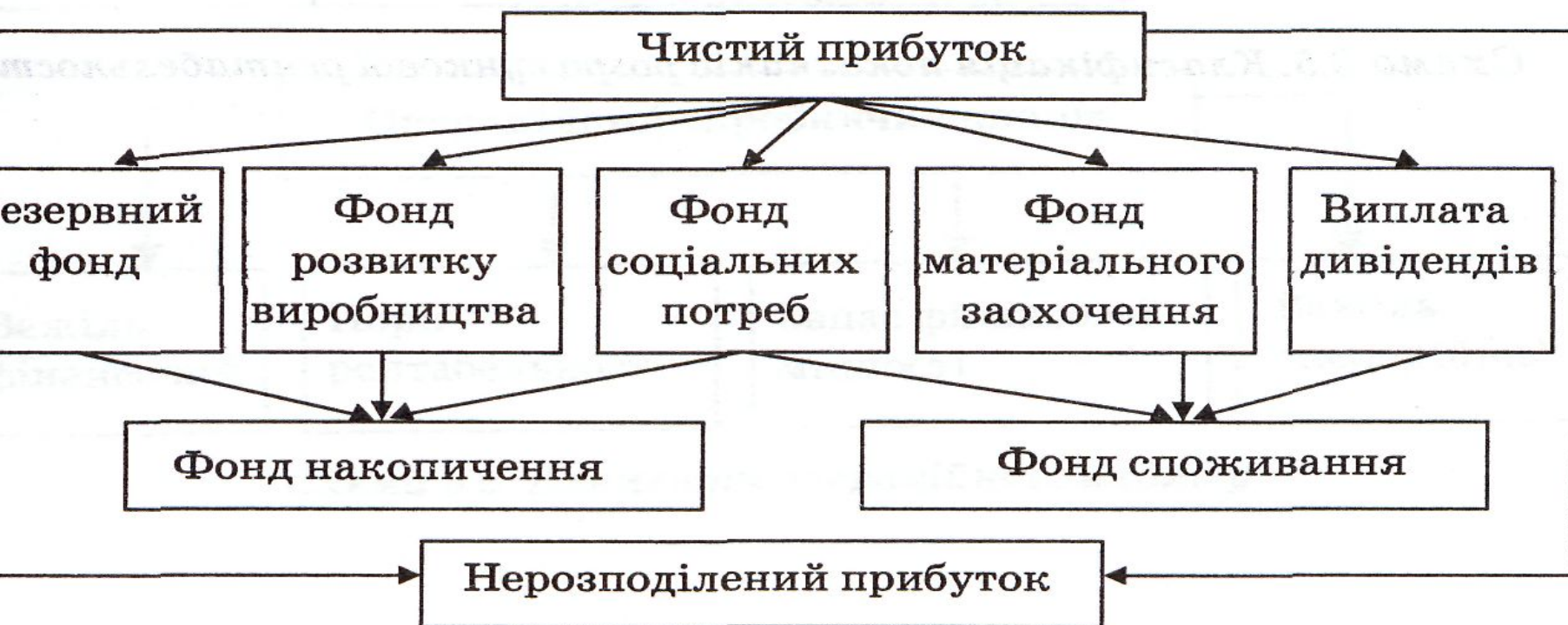
Пзкп - прибуток у залишках нереалізованої продукції на кінець планового періоду.

Принципи розподілу прибутку підприємства:

- сплата частки до бюджету;
- поповнення статутного фонду;
- виплата дивідендів;
- розширення виробництва;
- сплата штрафів;
- соціальний розвиток;
- стимулювання/мотивація працівників та інші напрямки, передбачені статутом.

Схема 3.3. Напрями розподілу прибутку

Схема 3.4. Використання чистого прибутку підприємства